

Viken-kommuner sammen om klimakrav til transport av varer og tjenester

Erik Gathen, prosjektleder Klimarådgivning i anskaffelser
Viken fylkeskommune og Klima Østfold

**KLIMA
ØSTFOLD**

Mer samarbeid. Mer handling.

Innhold

- Kort om prosjektet Klimarådgivning i anskaffelser
- Viken-kommuners felles tilnærming til transportkrav til varer- og tjenesteleveranser
- Transportkrav og –kriterier som alle kan benyttes
- En helhetlig tilnærming for å ivareta klima- og miljøhensyn i anskaffelser

Klimarådgivning i anskaffelser

3,5 rådgivere som gir gratis bistand i følgende prosesser i Viken-kommuner og fk for å ta klimahensyn:

- Innkjøp av kjøretøy, maskiner og transport-intensive varer og tjenester. Fossilfrie byggeplasser.
- Strategier og systematisering av klima- og miljøhensyn i kommuners anskaffelser.
- Bygg og infrastruktur: systematisering av klima- og miljøhensyn og klimavennlig materialvalg

3 årig Klimasatsfinansiert prosjekt

Erfaring: Suksesskriterier for å realisere klimaløsninger i anskaffelser

- Sette av tid og ressurser til forarbeid
 - God planlegging kan gjøre det mulig å ha dialog med markedet for å kunne stille konkrete, ambisiøse og realistiske minimumskrav
- Forankring av klima- og miljø i relevante planer, strategier og rutiner
- Oversikt over klimaløsningene

Hvordan kan kommuner stille likelydende transportkrav og -kriterier i anskaffelser?

Svært mye av det som anskaffes innebærer transport

- IKT-utstyr
- Arbeidsklær
- Bedriftshelsetjenester
- Bøker
- Medisiner
- Leker
- Avfallshåndtering
- Kaffe
- Møbler
- Kontorrekvisita
- Håndverkertjenester
- Mat- og drikkevarer
- Mobiltelefoner
- Transporttjenester
- Vektertjenester
- Elsykler
- Barnevernstjenester
- AV-utstyr
- Renhold
- Multifunksjonsmaskiner
- Reisebyråttjenester
- Elevtransport
- Fukt og grønt
- Vikartjenester

Viken-kommuner sammen om transportkrav: Et felles krafttak for fossilfri vare- og tjenestelevering

- 47 Viken-kommuner, 4 innkjøpssamarbeid og Viken fylkeskommune har gått sammen for å etterspørre varer- og tjenesteleveranser med kjøretøy på elektrisitet, hydrogen og biogass
- Kommunene vil gå i dialog med markedet for å finne ambisiøse og realistiske nivå på kravene
- Deltakerne skal bruke en enkel oppskrift

Ordførersignering på lansering av Klima Viken 29. november

Oppskriften

- Basert på Oslo kommunes metodikk

Ved transportintensive vare- og tjenesteanskaffelser spørres aktuelle leverandører om de kan levere transporten med kjøretøy på elektrisitet, hydrogen eller biogass.

Dersom 3 eller flere leverandører sier ja, stilles det som minimumskrav.

Dersom det er færre enn 3 leverandører som sier ja, så benyttes det som tildelingskriterium, eventuelt en kombinasjon av minimumskrav og tildelingskriterium.

Standard transportkrav og -kriterier

- Satt sammen ferdige krav og kriterier samt tilhørende veiledning som kan benyttes i konkurransedokumenter. Kan brukes av alle.
- Bygger på erfaringer opparbeidet i prosjektet + Oslo kommunes standardkrav
- Prosjektmedarbeidere bistår kommuner med gjennomføring i praksis

Veiledningsmateriale for bruk av standardkrav og -kriterium til transport i offentlige anskaffelser

Versjon 1.5

Sist oppdatert: 07.04.2022

Innhold	
1.0 Innledning	2
1.1 Skjematisk oversikt over krav som hører sammen	2
1.2 Om ulike drivstofftyper	3
2.0 Markedsdialog	4
3.0 Minimumskrav – standardformuleringer	6
3.1 Veiledning i bruk av minimumskrav	7
4.0 Tildelingskriterium	9
4.1 Veiledning tildelingskriteriet	9
4.2 Evaluering av tildelingskriteriet	10
5.0 Kontraktsvilkår	11
5.1 Veiledning i bruk av kontraktkrav	11
6.0 Kontraktsoppfølging	12
6.1 Kjøretøyrapportering	12
6.2 Evaluering av kjøretøyrapportering	13
6.3 Reaksjon	14
6.4 Kontrollrapport	16
Oversikt oppgaver: Kontraktsoppfølging transportkrav	17

Dette dokumentet og tilhørende skemaer er publisert av prosjektet «Klimarådgivning i anskaffelser» i regi av Viken fylkeskommune og Klima Østfold. En stor inspirasjon er hentet fra Oslo kommune, og mye av innholdet både i dette dokumentet og skemaene er hentet direkte fra Oslo kommune med tillatelse. Videre er innholdet supplert med erfaringer fra prosjektet.

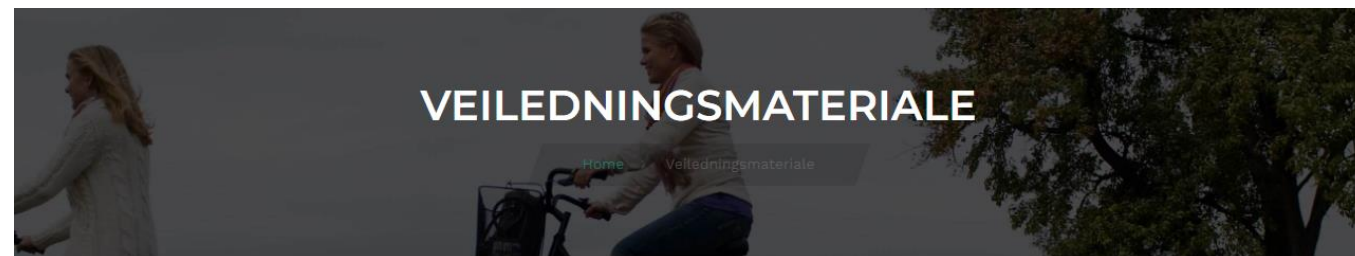
Dokumentet og tilhørende skemaer vil bli oppdatert etter behov. Siste versjon finnes på klimaradgivning.no

Veiledningsmateriale

Krav, kriterier og veiledningsmaterialet ligger tilgjengelig på klimaradgivning.no

Innhold i veilederen:

- Markedsdialog - hvordan gjennomføre og hvilke spørsmål bør stilles?
- Standardkrav og -kriterier som kan benyttes («klipp og lim») basert på tilbakemeldingen fra markedsdialogen
- Når og hvordan bruke ulike krav og kriterier
- Kontraktsoppfølging
- Tilhørende dokumenter: Excel-skjema for tildelingskriterium, og evalueringsskjema

[Klimarådgivning i anskaffelser](#) [Om prosjektet](#) [Veiledningsmateriale](#) [Kontakt – Klimarådgivning i anskaffelser](#)

Ved å klikke på overskriftene under finnes veiledningsmateriale og casebeskrivelser som utarbeides i prosjektet. Alt av materialet kan brukes og tilpasses fritt. Formålet er å veilede og inspirere kommuner. Siden oppdateres med ujevne mellomrom underveis i prosjektperioden med nytt veiledningsmateriale.

Standard transportkrav- og kriterier til anskaffelser av varer og tjenester finnes øverst under «Kjøretøy, maskiner og transportintensive anskaffelser. Fossilfrie byggeplasser».

Kjøretøy, maskiner og transportintensive anskaffelser. Fossilfrie byggeplasser

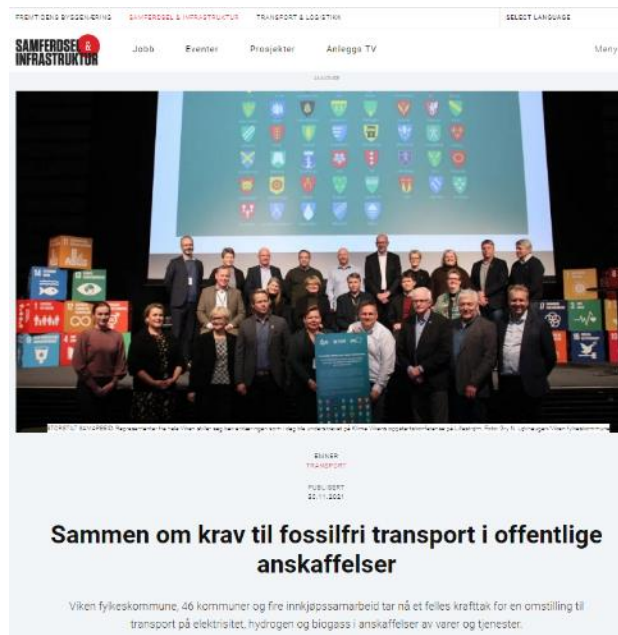
Felles krafttak for omstilling til fossilfri transport i anskaffelser av varer og tjenester – standardkrav og -kriterier

Det er utarbeidet veiledningsmateriale for hvordan kommuner konkret kan etterspørre transport på elektrisitet, hydrogen og biogass i anskaffelser av varer og tjenester. Det er angitt en oppskrift i veilederen for hvordan dette kan gjøres i praksis. I veilederen er det også krav- og kriterieformuleringer som kan kopieres og benyttes fritt. Tilhørende veilederen er også tildelingskriterie A og B, samt tilhørende evalueringsskjemaer.

- [Veileder – elektrisitet, hydrogen og biogass i anskaffelser av varer og tjenester](#)
- [Tildelingskriterium](#)
- [Tildelingskriterium – evalueringsskjema](#)
- [Kjøretøyrapportering – til kontraktoppfølgning](#)
- [Kjøretøyrapportering evalueringsskjema – til kontraktoppfølgning](#)

Fordeler med felles tilnærming

- Utbredelse: Senker terskelen for å etterspørre fossilfri transport i anskaffelser
- Forutsigbarhet: Leverandørene møter likelydende krav og kriterier
- Effektivisering: Forenkler anbudsprosessen for anskaffelsesrådgivere og leverandører
- Budskap: Gir et tydelig signal til markedet om at vi står sammen og hvilken retning det går i

Eksempel: Heistekniske tjenester

Frogn, Nesodden, Nordre Follo, Vestby og Ås

- Rammeavtale for service på heiser og utbedringer ved driftsstans
- Årlig verdi ca. 3,9 millioner per år
- Benytter varebiler i oppdraget
- Gjennomførte en enkel markedsdialog per epost med potensielle leverandører om i hvilken grad fossilfrie kjøretøy kan benyttes til transport i avtalen
- Tilbakemelding: Minst 4 aktører kan levere fossilfri transport på el, hydrogen eller biogass

Eksempel: Heistekniske tjenester

Frogn, Nesodden, Nordre Follo, Vestby og Ås

4.0 Miljø (Information)

4.1 Transport (Response required)

Transport i forbindelse med servicer skal utføres med fossilfrie kjøretøy (elektrisitet, hydrogen eller biogass). Ved transport av større deler som krever lastebil vil det være unntak fra dette kravet. Leverandøren skal legge ved en oversikt over kjøretøy som skal benyttes i kontraktperioden. Oversikten skal inneholde registreringsnummer på alle kjøretøyene.

4.2 Rapportering på bruk av kjøretøy (Response required)

Leverandør skal uoppfordret 15.03 hvert år levere statistikk på alle brukte kjøretøy på kontrakten. Oversikten skal leveres i Excel format og minimum inneholde følgende informasjon:

- Alle kjøretøy på oppdrag for oppdragsgiver med registreringsnummer
- Drivstofftypen på kjøretøyene
- Andel oppmøter på kontrakten fordelt på drivstofftype

Fra statistikken skal det tydelig fremkomme at minimumskravet til bruk av kjøretøy på elektrisitet, hydrogen og biogass er oppfylt. Oppdragsgiver forbeholder seg retten til å be om hyppigere rapportering.

Hvordan få til en helhetlig
tilnærming for å ivareta klima- og
miljøhensyn i anskaffelser?

Tiltaksbanken: Eksempler på strategiformuleringer og tiltak

- Satt sammen oversikt med ferdig formulerte klima- og miljøtiltak til anskaffelsesstrategier og styringsdokumenter
- Skal være konkrete, samt enkle å gjennomføre og følge opp
- Kombinasjon av beste praksis og egne formuleringer
- Kan tilpasses kommuners behov eller benyttes som de står

Kategori	Strategiformulering (Slik vil vi ha det)	Tiltak (slik skal vi gjøre det)	Rutine (her står oppskriften for hvordan du gjør det)	Forslag måleindikator/rapportering
Kjøretøy, maskiner	Alle kjøretøy og maskiner som anskaffes skal så langt som praktisk mulig gå på elektrisitet, hydrogen og biogass.	I alle avtaler (inkl. rammeavtaler og DPS) som opprettes for kjøp og leasing av skal fossilfrie kjøretøy og maskiner prioriteres. Ved enkeltanskaffelser av kjøretøy og maskiner skal det alltid undersøkes om det finnes fossilfrie alternativer som kan dekke behovet. Disse skal da prioriteres, og ev. unntak dokumenteres.	Dersom rammeavtale eller DPS åpner for kjøp eller leasing av fossile kjøretøy så lages det en rutine for bruk av avtalen eller DPS (kjøretøyrutine). Kjøretøysrutinen skal legges opp til at det alltid gjøres en behovsvurdering om man virkelig trenger nytt kjøretøy og deretter at kjøretøy og maskiner på el, hydrogen og biogass alltid velges så langt det er praktisk mulig. Avvik og unntak skal dokumenteres og beskrives i et rapporteringssystem. Eksempler på kjøretøysrutine på klimaradgivning.no. DPS: Viken fylkeskommune. Eksempel på rutine rammeavtale: Lier kommune	Andel kjøretøy og maskiner anskaffet som går på el, hydrogen eller biogass.
Kjøretøy, maskiner	Kommunen skal gjennomgå en systematisk utskifting av sine kjøretøy og maskiner. Utskiftningen skal sørge for at unødvendig innkjøp unngås og skal være skal sørge for en fossilfri kjøretøy- og maskinpark på elektrisitet, hydrogen og biogass.	Det skal opprettes en utskiftningsplan for kjøretøy [og maskiner].	Prosjekt klimarådgivning i anskaffelser kan bistå med å utarbeide en utskiftningsplan. Ta kontakt for bistand, og se klimaradgivning.no for mulige eksempler.	Utskiftningsplan opprettet (ja/nei) og fulgt i strategiperioden (ja/nei/andel?) Andel inngåtte transportintensive avtaler (inkl. rammeavtaler eller DPS) hvor transport med elektrisitet, hydrogen eller biogass har inngått som 1) minimumskrav 2) tildelingskriterier 3) kontraktskrav 4) kombinasjon av 1, 2 eller 3.
Transport	All transport som genereres i kommunens avtaler skal så langt som mulig gjennomføres med transportmidler som går på elektrisitet, hydrogen og biogass. Dersom det benyttes annet fossilfritt drivstoff utover dette, skal drivstoffet minimum oppfylle EUs bærekraftkriterier for biodrivstoff. Det skal ikke benyttes biodrivstoff basert på soya eller palmeolje, eller biprodukter fra palmeoljeproduksjon.	I alle transportintensive vare- og tjenesteanskaffelser skal rutine for transportintensive vare- og tjenesteanskaffelser følges. I alle anskaffelser av prosjekter med bygg- og anleggsdrift skal rutine for innkjøp av bygg- og anleggsdrift følges.	Rutine for anskaffelse av transportintensive vare- og tjenesteanskaffelser: Undersøke markedet. Finnes det 3 leverandører som kan tilby transport med el, hydrogen eller biogass skal det stilles som minimumskrav i konkurransen. Hvis ikke benyttes tildelingskriterium med kjøretøysskjema evt. en kombinasjon av minimumskrav og tildelingskriterium. Krav/kriterier til innfasing i kontraktperioden kan også benyttes. Prosjektet klimarådgivning i anskaffelser kan bistå. Se også klimaradgivning.no for eksempler. Rutine for anskaffelse av bygg- og anleggsdrift: I alle anskaffelser av prosjekter med anleggsdrift skal det som hovedregel stilles krav til at det gjennomføres med maskiner og kjøretøy som går på elektrisitet, hydrogen og biogass. Kommunen skal være en aktiv pådriver for å etterspørre disse drivlinjene. Prosjektet klimarådgivning i anskaffelser kan bistå. Se også klimaradgivning.no for mulige eksempler.	Andel anskaffelser av prosjekter med bygg- og anleggsdrift hvor maskiner på elektrisitet, hydrogen eller biogass som har inngått som 1) minimumskrav 2) tildelingskriterier 3) kontraktskrav 4) kombinasjon av 1, 2 eller 3. Andel anskaffelser av prosjekter med bygg- og anleggsdrift hvor hvor fossilfri anleggsdrift har inngått som 1) minimumskrav 2) tildelingskriterier 3) kontraktskrav 4) kombinasjon av 1, 2 eller 3.

Takk for oppmerksomheten

klimaradgivning.no

Erik Gathen, erikg@viken.no

